

[Hejdánek, Ladislav → Šimsová Milena]

87-004 - 87-006

Milá Mileno,

jsem opravdu na vahách, mám-li ještě něco dodávat k tomu, co napsala Heda. Jsem rád, že to napsala ona a že to napsala právě tak, jak to udělala. Já jsem na tyhle věci trochu neohrabaný, a když něco říkám, jsem dost jednosměrně soustředěn na to, „co“ říkám (tj. co chci vyjádřit) a nestarám se příliš o to, co říkám „nepředmětně“, tj. aniž bych to právě měl na mysli a aniž bych na to byl zvláště zaměřen. Tak mohu opětovně sloužit jako příklad dosvědčující onen známý výrok lišky z Malého prince, že řeč je pramenem nedorozumění. – Nicméně jsi napsala mně, a kdybych nechal jen to, co napsala Heda, a nic k tomu nepřipsal, znamenalo by to také něco a zdá se mi, že právě něco, co by vůbec nebylo mým záměrem. Takže z této „nouze“ píšu následující řádky.

Ze zkušenosti vím, jaký škrt může udělat člověku (zejména mladému člověku) přes rozpočet a plán taková nemoc. Já jsem se ve svém životě dvakrát s plným vědomím a s plnou odpovědností rozhodl, že nechám filosofie. Poprvé to bylo uprostřed nesnesitelných bolestí hlavy, kdy jsem na 2 roky musel přerušit studium a kdy mi prof. Vítek autoritativně řekl, že musím udělat vše, co je v mých silách, abych dostudoval hned a abych to neodkládal na později, protože rekonvalescence bude trvat 8–10 let. Podruhé to bylo už spíš pod tlakem vnějších událostí, když jsem se vrátil z vojny a výhledy pro filosofa nemarxistu byly nulové. A už jsem se ponořil do akvaristiky, když tu se ozval J. B. Kozák a pozval mne na svůj seminář, společný se Zichem, abych tam přednesl něco z hlavních myšlenek své disertace. A právě tím mne zase přitáhl k filosofii.

Zdálo by se, že obojí zkušenost by alespoň mně měla napovídat, že Jirka by se měl pokusit na té theologii vytrvat, neboť šance dostat se na jiný obor je momentálně mizivá. Ale ono to je složitější. K této zkušenosti se mi váže ještě jiná, která se týká filosofie, resp. intelektuální činnosti samotné. Není totiž obor jako obor a theologie i filosofie je niterně, duchovně velmi vyčerpávající (pokud se má dělat *comme il faut* – pochopitelně). Mezi encefalitou a psychosou atd. je také veliký rozdíl. Řekl bych, že současná psychologie a psychiatrie zaměřuje své terapeutické zásahy především na zklidnění pacientů. Ale k podstatě intelektuální, ale také umělecké aktivity, zvláště však a mimořádnou měrou k podstatě theologie (a filosofie) náleží, že člověka jitří, nenechá v klidu, že jej zatahuje do stále větších problémů, do propastných hloubek a do rozporností, do napětí a také do depresí, které pak fungují či alespoň mají fungovat jako stimuly k ustavičně stupňovanému vypětí (vypjatosti)

nově a nově podnikaných pokusů a jejich překonání a zvládnutí. A právě v tomto ohledu se mi zdá, že to pro Jirku prostě není. V posledních letech jsem se s ním vídal jen zřídka a nakrátko a nebyl jsem si jist, zda jeho jakási uzavřenost a váhavost není spíš společenského rázu. Ale zdá se, že to je vážnější: Jirka dovede chápat a vnímat velmi dobře, ale málokdy si ví s hlubšími „problémy“ rady, a to ani pro sebe, ani pro jiné. Mluvím jako laik, ale zdá se mi možné, že jeho nemoc, i když asi má endogenní příčiny, byla mocně exponována vnějšími stresy a především ztrátou jistoty, že ve všech situacích trvá ono přátelské sklenutí, umožňující život bez ohrožení, neboť došlo k jeho několikerému nabourání a proražení. Theologie (i filosofie) však znamená volbu frontového postavení, kde si člověk zachovává chladnou mysl (jakž takž) pouze díky jisté řeholi, k níž přiměje své emoce. Právě proto, že si mnoho i nejvýkonnějších intelektuálů s touto řeholí nedovede poradit, stávají se z nich tak často cynici nebo dezertéři (leckdy obojí najednou). A naopak pro praktickou pastýřskou službu je zapotřebí vlídné rozvážnosti navenek, uchovávací si vnitřní neotřesenost a nerozervanost. Mám dojem, že obojí nepředstavuje vhodnou cestu pro Jirku. Jeho intelektuální schopnosti jsou nepochybně nadprůměrné, ale měl by jich využívat v oboru, který má povahu co nejabstraktnější, nejtechničtější, nejneutrálnější ve vztahu k lidskému prožívání a promýšlení základních životních otázek. Mám dojem, že Jirkova nechuť, resp. slabost a neschopnost se soustředit na práci může být značnou měrou vyvolána obavou až strachem z problémů, s nimiž je nucen se setkávat a vyrovnávat, nikoliv pouze nemocí ani nechutí ke studiu.

To všechno jsou ovšem pouhé mé hypotézy. S Jirkou se mi dosud nikdy nepodařilo si o čemkoliv vskutku pohovořit, abych si mohl být jist jakoukoliv teorií. – Mimochodem: když Jirka teď nevěděl ani to, kolik zápočtů má dělat, pak to není nic než vytěsňování příslušného pomyšlení – řečeno prostě: Jirka ty zápočty vlastně nechce dělat. To je něco jiného, než že „se mu nechce“. Že se nerozhodl ani postoupit do 2. ročníku, ani zopakovat první, ale nechal to na „vývoji věcí“, bych interpretoval jako odpor k theologii, resp. pobytu a studiu na fakultě. Ale jist si samozřejmě nejsem. – Až dodnes nedal Jirka o sobě vědět. Uvidíme dnes večer nebo v nejbližších dnech.

Pozdrav Láďa